

Povojni poštni žigi v občini Radovljica

Takoj po vojni na Gorenjskem žigov niso imeli, ker so Nemci stare žige odnesli ali uničili. Zato so uporabljali stare žige iz kraljevine iz katerih so izbili cirilico. Ponekod so uporabljali celo žige iz »verigarških časov« (Bled 1, Kranjska gora). Kasneje so postopoma dobili nove žige z napisom le v latinici (zanesljivo v Sloveniji in na Hrvaškem). Prvi takšni žigi so se pojavili že avgusta 1945. Pošte so jih dobivale postopoma do konca leta 1946. Žige s cirilico spodaj (v južnih republikah z latinico spodaj) so začeli uporabljati po letu 1950. V Sloveniji je bila spodaj cirilica le, če je bil napis kraja dovolj kratek. Če je ime pošte imelo veliko črk je bil napis le v latinici (na primer Begunje pri Lescah / Begunje na Gorenjskem) ali na jugu le v cirilici.

Kar se tiče napisa z cirilico še dodatek. Najprej so bili napisi brez cirilice za imena pošt z vsaj 18 črkami, kasneje pa so to mejo premaknili na 12 črk – če se prav spomnim. Kamna Gorica ima skupaj s presledkom 12 črk zato sodi med tiste, ki imajo po vojni žig s cirilico in žig brez cirilice.

Vir: Napisal Bojan Kranjc, 2019

Nekateri žigi po drugi vojni so lahko zavajajoči. Žigi takoj po vojni se razlikujejo glede na pokrajine:

Del, ki je bil med vojnama pod Italijo je po drugi svetovni vojni še kakšno leto uporabljal stare italijanske žige, nekateri imajo del napisa v italijanščini izklesan.

Podobno velja za del, ki so ga zasedli Madžari. Nekaj časa (par mesecev) so uporabljali stare madžarske žige, kasneje so dobili ali stare žige iz kraljevine ali pa že nove 'slovenske' žige.

Del, ki so ga najprej zasedli Italijani, kasneje Nemci (tako imenovana Ljubljanska pokrajina) je takoj po vojni uporabljala najrazličnejše žige: stare iz kraljevine z izklesano cirilico (izklesali so jo že spomladi leta 1941), izklesance italijanskih žigov, izklesance nemških žigov, nove 'slovenske' žige pa so dobili nekoliko kasneje.

Gorenjska in Štajerska, ki sta bili pod nemško zasedbo sta takoj po umiku Nemcev ostali brez žigov. Nemci so za sabo pošte dobro 'pospravili', ker ni videti, da bi za njimi kaj dosti ostalo (obrazci, žigi, ...). Ko so pošte začele delovati so najprej na pošiljke pisali ročno, nato so udarjali razne stare žige (predfilatelistične, pa stare žige iz obdobja verigarjev (npr. Bled 1 ali Kranjsko goro), potem so dokaj zgodaj dobili nove 'slovenske' žige.

Novi žigi, ki jih jaz imenujem 'slovenski' so enokrožni z napisom pošte zgoraj in označbo 1, 2, 3, ... zgoraj. Spodaj ni nič. Te žige ne smemo zamenjati z izklesanci žigov iz kraljevine ali nemških žigov iz ljubljanske pokrajine, ki so tudi zelo podobni.

Konkretno žig, ki ste ga vključili v svoje gradivo, Radovljice iz leta 1941 nima zveze z žigi Radovljice po vojni. Zadnja generacija žigov v kraljevini je bila enokrožnih, zgoraj latinica, spodaj cirilica (na jugu Jugoslavije ravno obratno) in številko zgoraj, velikost 30mm. Te žige so pošte dobivale nekje od leta 1938 pa vse d vojne. Nekateri so zelo redki.

Žigi, ki jih imate iz let 1946 do 1952 niso izklesanci, ampak novi 'slovenski' žigi. Imajo zgoraj napis pošte, zgoraj številko 1, 2, 3, 4, ..., velikost 28 do 30mm. Če pogledate žiga v vaši zbirki z številko 2, boste hitro opazili, da sta dvojki različni – pa tudi druge črke. Praktično vse slovenske pošte so imeli do leta 1950 ali celo do leta 1954 takšne žige. Kasneje pa so dobile žige s cirilico spodaj (jaz jim rečem 'jugoslovanski žigi'). Ne se ustrašit. Ni tako zapleteno kot izgleda.

Vir: Napisal Bojan Kranjc, 2020

V takratnih poštnih delavnicah so po vojni, ko se je spet vzpostavljala Pošta (kar pa ni bilo takoj 10. maja, ampak pozneje), prevzemali z vseh možnih pošt razne poštno žige in jih v skladu s takratno komando preurejali za ponovno uporabo. Kaj so lahko naredili? Samo kaj odstranili, na novo dopisati ni šlo. Zato so t.i. "nemi" žigi brez oznake kraja. Očitno je šlo za žige, ki so jim odstranili nemške zapise krajev med vojno. Lahko tudi, da so kje še našli kakšnega starejšega. V času najemništva so poštarji morali sami kupovati žige, zato jih niso pogosto menjavali. Razen ko so morali. Najzgodnejši primer takega žalskega "nemega" žiga v moji zbirki nosi datum 8. 8. 1945! Kaj se je dogajalo na Pošti Žalec prej, lahko samo ugibamo. Ko bomo našli še kak bolj zgoden ali poznejši žig, bomo lahko sklepali kaj več. Eno je sklepati, drugo pa čisto na slepo ugibati. Ampak ne eno ne drugo ni 100%. Zato je tako pomembno imeti čim več materiala na zalogi.

So pa takrat v Kropi pričeli z izdelavo novih poštnih žigov, ki so bili taki, kot jih imate za Radovljico v primerih Bojana Kranjca. Ampak vsi nosijo datum po letu 1948. Morda se kje najde še 1947 ali 1946. Moramo vedeti, da vse pošte niso mogle dobiti vseh naročenih novih žigov naenkrat. Najprej so jih dobile največje pošte in tako po lestvici naprej.

Moj trenutno prvi povojni žig Žalca nosi datum 7. junij 1946. A to še nič ne pove, kdaj smo v Žalcu dobili prvi tak nov žig. Kot ste lahko sami videli, so taki prvi jugoslovanski žigi prišli v poenoteni obliki, kolikor se je pač dalo. Zgoraj ime kraja, v sredini datum, spodaj pa nič. Morda kje, če je bilo daljše ime kraja. Žalec je imel v tem obdobju žige št. 1 do 4. Pa so si malce različni, predvsem 1. Zakaj, ne vem natančno. Sem pa opazil, da je tudi pri radovljiškem žigu podobno. Torej so izdelovalci imeli "mušter" za enico od kake druge pisave. Pri vašem je tudi št. 2 drugačna.

Me veseli, zakaj je za nas, ki zbiramo tudi poštno žige, pomembno, katero oznako nosi žig (številčno ali pa črkovno). Eni so redkejši (upravnikov, na primer), drugi pogostejši (na šaltru, kjer so sprejemali pošiljke in jih sproti žigosali). Jaz sem ta žig številka 1 dobil v roke po 5 letih iskanja. Prej sem ga videl na skenu Bojana Kranjca in na pogodbi poštarja, ki smo jo poskenirali in morali vrniti lastnikom.

Glede primerjave, kateri žig je bil uporabljen kot naš novi "nemi" žig leta 1945, še nisem naredil take primerjave, da bi bil na koncu prepričan, kaj je res.

Lahko je tudi, kot sem vam nekje že zapisal, da se na matično pošto ni vrnil isti žig, ampak popravljen žig neke druge pošte. Saj so bili ti "nemi" žigi popolnoma enaki, ker ni bilo na njih kraja. Številke so pa tako obdržali na matični pošti in so jih v odprtino vstavljali pozneje doma.

Vir: Napisal Veni Ferant, FD Žalec

Poštni žig Radovljica, 1946
Vir: DAR

Poštni žig Radovljica, 1947
Vir: delcampe.net

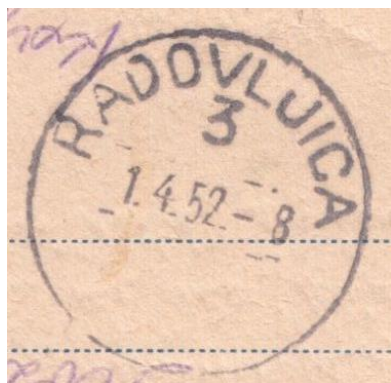
Poštni žig Radovljica, 1948
Vir: DAR

Poštni žig Radovljica, 1949
Vir: DAR

Poštni žig Radovljica, 1950
Vir: arhiv Rok Sodja

Poštni žig Radovljica, 1952
Vir: delcampe.net

Poštni žig Radovljica, 1953
Vir: delcampe.net

Poštni žig Brezje, 1946
Vir: arhiv Bojan Kranjc

Poštni žig Brezje, 1947
Vir: delcampe.net

Poštni žig Brezje, 1954
Vir: ebay.com

Poštni žig Lesce, 1947
Vir: arhiv Bojan Kranjc

Poštni žig Lesce, 1949
Vir: delcampe.net

Poštni žig Lesce, 1950
Vir: arhiv Bojan Kranjc

Poštni žig Kamna Gorica, 1950
Vir: DAR

Poštni žig Kamna Gorica, 1951
Vir: delcampe.net

Poštni žig Kamna gorica, 1957
Vir: arhiv Bojan Kranjc

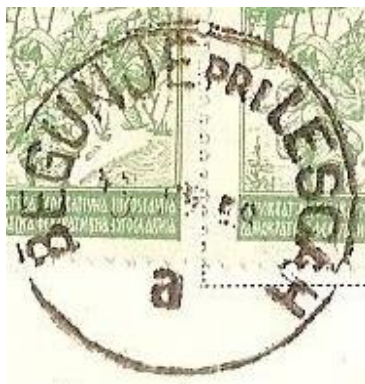
Poštni žig Begunje, 1946
Vir: delcampe.net

Poštni žig Begunje, 1946
Vir: delcampe.net

Poštni žig Begunje, 1947
Vir: ebay.com

Poštni žig Begunje, 1948
Vir: delcampe.net

Poštni žig Begunje, 1949
Vir: delcampe.net

Poštni žig Begunje, 1953
Vir: DAR

Poštni žig Begunje, 1956
Vir: delcampe.net

Poštni žig Begunje, 1959
Vir: delcampe.net

Poštni žig Kropa, 1946
Vir: arhiv Igor Pirc

Poštni žig Kropa, 1947
Vir: arhiv Igor Pirc

Poštni žig Kropa, 1948
Vir: arhiv Bojan Kranjc

Poštni žig Kropa, 1953
Vir: DAR

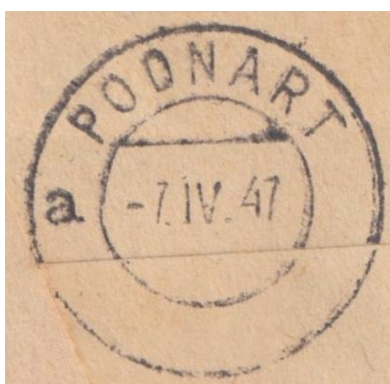
Poštni žig Kropa, 1957
Vir: delcampe.net

Poštni žig Kropa, 1958
Vir: DAR

Poštni žig Podnart, 1946
Vir: delcampe.net

Poštni žig Podnart, 1947
Vir: delcampe.net

Poštni žig Podnart, 1962
Vir: DAR

Gorenjska

Poštni žig Kranj, 10. 7. 1945

Izklesanec 'predvojnega'

Poštni žig Kranj, 19. 9. 1945

Novi žig!

Poštni žig Kranjska Gora, 11. 4. 1946

Vir: arhiv Bojan Kranjc

Žig iz 'dobe verigarjev?'

Štajerska

Poštni žig Celje, 20. 7. 1945
Vir: arhiv Bojan Kranjc
Izklesanec iz žiga: 'CELJE (CARINA)'

Poštni žig Griže, 17. 5. 1946
Vir: arhiv Bojan Kranjc

Opombe:
Potrebujemo žige iz leta 1945.

<https://colnect.com/sl/stamps/list/country/257-Jugoslavija/year/1945/page/2>

Na tej spletni strani so objavljene znamke – z datumom izzida.

Izšla: 10. 10. 1945, pretekla: 31. 12. 1951

Izšla: 10. 10. 1945, pretekla: 31. 12. 1951

Vir: Sestavil Goran Lavrenčak – DAR

Zadnja objava (1. 5. 2020)

glavrencak@gmail.com